

Piotr Makowski

Problem intencjonalności w teorii działania Tadeusza Kotarbińskiego

Wydaje się, że w dotychczasowej recepcji teorii działania Tadeusza Kotarbińskiego, wyłożonej w *Traktacie o dobrej robocie* (Kotarbiński 1955), brakuje analiz zależności, jaka konstytuuje się między tą teorią a reizmem jako ogólnym stanowiskiem filozoficznym. Można więc twierdzić, że prakseologia jako teoria działania i reizm (inaczej: konkretyzm, somatyzm) jako stanowisko w ontologii i filozofii języka to propozycje niezależne, bowiem w swoim najważniejszym dziele Kotarbiński nie wspomina o reizmie ani razu. Twierdzenie to nie ma jednak umocowania w innych pomniejszych pracach Kotarbińskiego (np. Kotarbiński 1956); zaciemnia też ogólny, filozoficzny sposób podejścia do działania, jaki obrał Kotarbiński w prakseologii. Według proponowanej interpretacji, reizm – mimo, iż nie był i nie mógł być stosowany *explicite* w opracowywaniu terminologii prakseologicznej – miał ogromny wpływ na ujęcie przez Kotarbińskiego wielu kwestii w teorii działania. Jedną z poważniejszych konsekwencji myślenia reistycznego w prakseologii jest problematyczność intencjonalności działania. Nawet jeśli przyjmujemy, iż reizm jako stanowisko redukcjonistyczne nie wyklucza intencjonalności (Woleński 1985), to wydaje się, iż nie miał on pozytywnego wpływu na sposób, w jaki Kotarbiński potraktował to zagadnienie w prakseologii. W swoim wystąpieniu postaram się pokazać, iż prakseologia Kotarbińskiego tym różni się od klasycznych ujęć działania, że nie podejmuje wprost rozważań nad intencjonalnością. Myślenie reistyczne można potraktować jako częściowo odpowiedzialne za taki stan rzeczy. Odwołując się do podstawowych dystynkcji i typów intencjonalności działania można jednak pokazać, iż znaczna część z rozwiązań Kotarbińskiego zdradza jego daleko posunięte rozumienie specyfiki intencjonalności. Okazuje się więc, że jeśli rozważać intencjonalność *explicite* w kontekście poszczególnych propozycji Kotarbińskiego (takich, jak np. działania automatyczne, planowane, czy kooperacja), znaczna część z nich może się jawić jako nadal interesująca w kontekście współczesnych debat w teorii działania.

Referat opiera się na rozważaniach, jakie podejmuję w: Makowski (2016).

Bibliografia:

- Kotarbiński, T. (1955). *Traktat o dobrej robocie*, Warszawa: Ossolineum.
Kotarbiński, T. (1956). *Ogólne pojęcie planu*, w: T. Kotarbiński, *Sprawność i błąd*, Warszawa: PZWS, s. 58–81.
Makowski, P.T. (2016). *Tadeusz Kotarbiński's Action Theory – Reinterpretive Studies*. New York: Palgrave Macmillan.
Woleński, J. (1985). *Filozoficzna Szkoła Lwowsko-Warszawska*. Warszawa: PWN.